



## KASB-HUNAR TA'LIMDA KOMPYUTER SAVODXONLIGI O'RNINI

Boymuratov Erkin Kamolovich

*Farg'ona ICHSHUI kasb-hunar maktabi Maxsus fan o'qituvchisi*

**Annotatsiya:** *Ta'lim tizimida o'quvchilarning kompyuter savodxonligi bilimlarini shakllantirishda informatika va axborot texnologiyalarining ahamiyatida ma'lumotlar berilgan.*

**Kalit so'zlar:** *zamonaviy bilim, kompyuter savodxonligi, informatika va axborot texnologiyalar, pedagogik texnologiya.*

Kompyuter savodxonligi bugungi dunyoda juda katta ahamiyatga ega bo'lgan sohasidir. Bu bilim va ko'nikmalar bugungi kasb-hunar ta'limida keng qo'llanilmoqda. Kompyuter savodxonligi o'qitishni amaliy va nazariy usullarda olib boriladi. Bu soha uchun xususiy o'quv dasturlar, laboratoriyalar va yangi texnologiyalar hamda dastur tuzilishi da muhimdir.

Kasb-hunar ta'limida kompyuter savodxonligini o'rganish uchun quyidagi yo'nalishlarni o'rganish zarur:

1. Dasturiy ta'lim – Bu yo'nalishda kompyuter dasturlari va ilmiy metodlar orqali o'quvchi kompyuterning har bir tarmoqlarini va funksiyalarini o'rganadi.

2. Kompyuter grafikasi – Bu yo'nalishda qo'llab-quvvatlash, dizayn va animatsiya yaratishni o'rganadi.

3. Dastur tuzilishi – Bu yo'nalishda kompyuter dasturlarini qanday ishlab chiqilishi, test qilib ko'rish, muammo yechish va boshqa amaliy ishlar bilan shug'ullanadi.

4. Tarmoqlar va havolalar - Bu yo'nalishda kompyuter tarmoqlarining yaratilishi, ularga xizmat ko'rsatilishi, xavfsizlik muammolari yechilishi, boshqa tarmoqlarga ulanishi, axborotni almashinuvchi protokollar va boshqa ma'lumotlar uzatuvchi texnologiyalarga oid bilimlar beradi.

Kompyuter savodxonligi sohasida kasb-hunar ta'lim beruvchilar ushbu yo'nalishlarni tajribaviy mashg'ulotlar orqali amalga oshirib borib keyinroq rivojlanadilar. Informatika va axborot texnologiyalari o'quvchilar uchun yangi dunyo ochadi va ularning bilimlarini kengaytiradi. Ular bu texnologiyalar orqali ma'lumotlarni to'plab tahlil qilish, topshiriqlarni bajara oladilar va o'zlashtirgich dasturlar yaratish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Bundan tashqari, axborot texnologiyalari o'quvchilar uchun ish hayoti mumkin bo'lgan eng muhim sohalardan biri. Bugungi kunda ko'p korxonalar va tashkilotlar bu texnologiyalardan foydalangan mutaxassis kadrlarni talab qilmoqda. Shuning uchun, o'quvchilar bu sohalarda rivojlanishlari uchun yaxshi tayyorlashlari zarurdir.

Bugungi kunda kompyuter texnologiyalari ta'lim tizimiga innovatsion texnologiyalarning zamonaviy metodlarini, usullarini va dasturiy vositalarini tatbiq etish bo'yicha yanada kengroq imkoniyatlarni yaratib berdi. Hozirda o'quvchilar axborot texnologiyalarini mustaqil ta'lim olishlarida online platformalardan foydalanishda bir qancha imkoniyalar mavjud. Misol uchun canva.com, figma.com, learningapps.org. Bu platformalar orqali o'quvchilar fanlarni yaxshi o'zlashtira oladilar.



Respublikamizda yangi zamonaviy ta'lim texnologiyalari tizimi yaratilib, uning asosiy vazifasi ta'lim tizimidagi ta'lim mazmuni uzluksizligi va uzviyligini ta'minlash, fanlarni o'qitish uslubiyatini takomillashtirish, o'quv jarayoniga yangi pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy etishdan iborat bo'ladi.

Kasb-hunar ta'limda kompyuter savodxonligi juda muhim o'rinni egallaydi. Quyida kompyuter savodxonligining kasb-hunar ta'limidagi ahamiyati ko'rsatilgan:

1. Zamonaviy texnologiyalar, jumladan kompyuter va dasturiy ta'minotlar, kasb-hunar faoliyatining ajralmas qismiga aylangan. Kompyuter savodxonligi talabalarning yangi texnologiyalarni o'rganish va ulardan foydalanish qobiliyatini oshiradi.

2. Ko'pgina kasb-hunar faoliyatlari kompyuter va dasturiy ta'minotlardan foydalanishni talab qiladi. Kompyuter savodxonligi talabalarning kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirishga, mehnat unumdorligini oshirishga yordam beradi.

3. Kompyuter savodxonligi talabalarning axborot to'plash, saqlash, qayta ishlash va tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Bu esa ular uchun samarali qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

4. Kompyuter texnologiyalaridan foydalanish o'quv jarayonini optimallashtiradi, o'quv materiallarini jonlantiradi, individual yondashuv va mustaqil o'rganishni qo'llab-quvvatlaydi.

5. Zamonaviy ish beruvchilar ishchilardan kompyuter savodxonligiga ega bo'lishni talab qilmoqda. Kompyuter savodxonligi talabalarning ish topish va faoliyat ko'rsatish imkoniyatlarini oshiradi.

6. Ko'pgina kasb-hunar sohalari raqamli texnologiyalarga asoslangan. Kompyuter savodxonligi talabalarni bu jarayonga tayyorlaydi va ularning zamonaviy mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshiradi.

Ta'lim nafaqat bizning hayotimizga, balki jamiyatimizga ham katta o'zgarishlarga olib keladi. Yangi texnologiyalarni joriy etish va ta'limni tarqatish modellari vaqt, joy, ishonchlilik, almashish va bilimlarni yaratish (ta'limning eng muhim ustuvorligi) nuqtai nazaridan ta'limning ko'plab jihatlarini aks ettirishimizga, qayta ishlash va ko'rib chiqishga imkon beradi. Shunday qilib, ta'limda axborot texnologiyalarini qo'shish, ko'proq o'quvchilar ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Yuqorida keltirilgan uchta so'z bitta tushunchaga o'xshash bo'lishi mumkin, ammo bu to'g'ri emas. Uning orqasida yashirin tushunchalar bir xil, lekin ikkita atama birlashtirilgan. Ta'lim va axborot texnologiyalari uzviy bir-biriga bog'liq tushunchalardir. Ta'lim sohasining asosiy qismiga aylanib borayotgan axborot texnologiyalari izchil ravishda sezilarli o'zgarishlarni keltirib chiqaradi. Ta'lim sohasidagi axborot texnologiyalarining qo'llanilishi, barqaror o'zgarishlar dunyoda hayotga mazmunli ta'sir ko'rsatdi.

Yangi texnologiyalarning paydo bo'lishi barcha an'anaviy ta'lim, ta'lim va tarbiya usullarini ishga solidi, o'quv dasturlarining barcha sohalariga katta ta'sir o'tkazadigan ishlarning eng muhim qismi hisoblanadi. Ishda, uyda va ta'lim muassasalarida axborotga bo'lgan yaqin munosabat bilan tezkor muloqot qilish ta'limning hayotiy faoliyatga aylanishini anglatadi.



Ta'lim tizimida o'quvchilarning kompyuter savodxonligi bilimlarini shakllantirishda informatika va axborot texnologiyalarining ahamiyati quyidagilardan iborat:

Darslarni yangicha yondashuvda tashkil etish:

- Interfaol va multimedia-asosli darslarni o'tkazish (canva.com, figma.com);
- Virtual o'yinlar, online o'yin-topshiriqlardan foydalanish;
- Masofaviy ta'lim, onlayn kurslar, videokonferentsiyalar orqali yangi bilimlarni olish.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini o'zlashtirishga erishish:

• Axborotni qidirish, saralash, qayta ishlash va taqdim etish ko'nikmalarini hosil qilish (Mustaqil googledrivedan foydalanish);

• Zamonaviy ofis dasturlaridan (matn protsessori, elektron jadval, taqdimotlar) foydalanish;

• Internetdan samarali foydalanish, virtual muloqotda ishtirok etish.

Kompyuter texnologiyalar olamiga kirib borish:

• Dasturlash asoslari, algoritmlar, ma'lumotlar tuzilmasi bo'yicha bilimlar olish (Pyuton, C++);

• Grafik, multimediya va web-dizayn asoslarini o'rganish (Frontend, Backend);

• Robotlashtirilgan texnologiyalar haqida dastlabki malakalarni shakllantirish (3 D printerlardan foydalanish).

Ta'lim samaradorligini oshirish:

• Mustaqil ta'lim olish va tadqiqot olib borish ko'nikmalarini rivojlantirish (O'qituvchi va o'quvchi ustoz shogird asosida maqolalar yozish va tahlil qilish );

• Axborot manbalari, kutubxonalar va ixtisoslashgan veb-saytlardan foydalanish (online axborot kutubxonalardan foydalanish);

• Ijodiy va tahliliy fikrlashni shakllantirish (Mutaxassislik bo'yicha tanlovlarda qatnashish).

• Axborot xavfsizligi, ma'lumotlarni himoya qilish va etik jihatlarga rioya qilish;

• Axborot texnologiyalaridan ijtimoiy va yashash muhitimizni yaxshilash maqsadida foydalanish;

• Digital innovatsiyalarni yaratish va ulardan oqilona foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish.

Shunday qilib, kompyuter savodxonligi kasb-hunar ta'limining muhim tarkibiy qismi bo'lib, talabalarni zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishga, kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirishga va ish beruvchilarning talablariga moslashishga tayyorlaydi.

#### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Maraximov A.R., Raxmankulova SI. Internet va undan foydalanish,- Toshkent, 2001 y.
2. Abduqodirov A., Xaitov A., Rashidov R. Axborot texnologiyalari.- T.: «O'qituvchi», 2002 y.



3. Qodirov T., Ernazarov A. Kompioterda ishlashni o'rganamiz. Metodik qo'llanma. - A.Avloniy nomndagi XTXQTMOMI, 2006 y.
4. Ikromova X.Z. AKT va Internet texnologiyalaridan foydalanishni o'rganish. - Toshkent: O'zMU nashriyoti, 2010 y.
5. B.Boltaev, A.Azamatov va boshqalar.Kompyuterning arifmetik asoslari // Toshkent, 2017 . Elektron ta'lim resurslari
6. Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. Scientific Impulse, 1(2), 535-537.
7. Горовик, А. А., & Турсунов, Х. Х. У. (2020). Применение средств визуальной разработки программ для обучения детей программированию на примере Scratch. Universum: технические науки, (8-1 (77)), 27-29.
8. Hamidullo o'g'li, T. H. (2024). RAQAMLI AXBOROTLARNI QAYTA ISHLASHDA BULUTLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHDA CLOUD-ANDROID, ICLOUD-APPLE IMKONIYATLARI VA FARQLARI. Scientific Impulse, 2(20), 189-193..
9. Hamidullo o'g'li, T. H. (2024). RAQAMLI TEXNOLOGIYADA UCH O'LCHAMLI DASTURLARNING IMKONIYATALARI. Scientific Impulse, 2(21), 220-224.
- 10.Zokirov, S. I., Sobirov, M. N., Tursunov, H. K., & Sobirov, M. M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers, 15(3), 49-57.
- 11.Kamolovich, B. E., & Hamidullo o'g'li, T. H. (2024). RAQAMLI TEXNOLOGIYALARI DAVRIDA SOHA MUTAXASSISLIK FANI BO 'YICHA IQTIDORLI O 'QUVCHILAR BILAN ISHLASH. Scientific Impulse, 2(18), 125-131.
12. Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). TA'LIM TIZIMIDA KO'ZI OJIZ O'QUVCHILARNI INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANIDA O'QITISH TEXNOLOGIYALAR. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(5), 990-993.
- 13.Hamidullo o'g'li, T. H. (2024). ZAMONAVIY TA'LIMDA SMM SOHASINI XOZIRGI KUNDAGI O 'RNI. Scientific Impulse, 2(21), 215-219.